

Lantmännen i samarbete med SLU, LRF och Lyckeby för en mer hållbar och konkurrenskraftig livsmedelsproduktion

I februari i år antog EU-parlamentet ett lagförslag om att lätta på begränsningarna i regelverket kring gensaxen Crispr/Cas9, ett viktigt steg för en hållbar och konkurrenskraftig livsmedelsproduktion i Europa.

EU-parlamentet antog tidigare i år ett lagförslag om att lätta på regelverket kring nya genomiska tekniker där gensaxen Crispr/Cas9 ingår. I stora drag är det samma förslag som EU-kommissionen presenterade i juli 2023. För att lagförslaget ska träda i kraft krävs nu att medlemsstaterna behöver komma överens innan det kan bli en slutförhandling mellan parlamentet, kommissionen och ministerrådet.

Inom ramen för SLU Grogrund och dess projekt såg man möjligheterna med gensaxen Crispr/Cas9 i ett mycket tidigt stadiet och tekniken används i ett flertal forskningsprojekt. I projekten används den redan idag bland annat för att utforska önskvärda egenskaper hos potatis, exempelvis förbättrad torktålighet och minskade halter av giftiga ämnen. I andra projekt är målsättningarna att förbättra proteinkvaliteten och minska kadmium i spannmål.

SLU Grogrund är ett kompetenscentrum vid SLU, Sveriges lantbruksuniversitet, vars huvuduppgift är att utgöra ett kunskapsnav för svensk växtförädling. Inom SLU Grogrund samverkar akademi, samhälle och näringsliv för att utveckla kompetens inom växtförädling med det långsiktiga målet att säkra tillgången till robusta växtsorter och bidra till en hållbar och konkurrenskraftig livsmedelsproduktion i hela Sverige.

Utöver Lantmännen och Sveriges lantbruksuniversitet är LRF samt Lyckeby deltagande parter i SLU Grogrund. För mer information om SLU Grogrund och dess forskningsprojekt, besök gärna www.slu.se/centrumbildningar-och-projekt/grogrund/.

Modern växtförädling gör lantbruket mer lönsamt och livskraftigt

Lantmännen deltar i 17 av SLU Grogrund's drygt 20 projekt varav tre i dagsläget använder Crispr/Cas9. Desirée Börjesdotter är växtförädlingschef vid Lantmännen Lantbruk. Hon poängterar att det ställs stora krav på jordbruket redan idag och att dessa kommer bli än tuffare framöver – jordbruket ska bli klimatneutralt, ha minimal negativ påverkan på miljön och samtidigt producera livsmedel och råvaror av bästa kvalitet.

– Med växtförädling kan vi ta fram sorter med nya och förbättrade egenskaper. Sorterna behöver producera mer och samtidigt vara exempelvis mer effektiva i att ta upp växtnäring och vara friskare, så insatserna kan minska, säger hon.

Med modern gensax-teknik i kombination med metoderna som redan används inom Lantmännen's växtförädlingsprogram, skapas ytterligare förutsättningar för både ett mer lönsamt och livskraftigt lantbruk som med robusta sorter möter den ökade efterfrågan på hållbart producerade livsmedel.

– Det är viktigt redan idag, men kommer bli än viktigare i takt med att vår planet befolkas av fler människor, säger Desirée Börjesdotter.

Lantbrukare behöver rätt förutsättningar för att leva upp till samhällets förväntningar

LRF ser positivt på nya genomiska tekniker där gensaxen ingår. Växtförädling – för att förändra en växts egenskaper, för att till exempel öka skörden eller motståndskraften mot sjukdomar – är något som gjorts i alla tider. Den stora skillnaden är att med gensaxen kan förändringarna göras snabbare och mer exakt än tidigare.

– Modern växtförädlingsteknik är en självklar del i framtidens jordbruk. Vi behöver robusta grödor som avkastar mer med färre insatser och klarar extremväder i ett förändrat klimat. Europas bönder är nu ett stort steg närmare att få dra nytta av rönen från år av forskning i Sverige och i andra medlemsländer, säger Hans Ramel, ledamot i riksförbundsstyrelsen på LRF och ordförande i SLU Grogrunds styrgrupp.

Han menar att Europas jordbrukare är beredda att möta samhällets förväntningar om en ökad, hållbar matproduktion, men behöver rätt förutsättningar för att uppfylla kraven.

– Vi är därför hoppfulla om att EU:s beslutsfattare skyndsamt tar lagstiftningen vidare för att säkra unionens framtida livsmedelsproduktion, säger Hans Ramel.

Fakta gensaxen Crispr/Cas9

- Med gensaxen gör man riktade mutationer (precisa förändringar) i arvsmassan.
- På molekylär nivå är det ingen skillnad på mutationer som skett naturligt, slumpvis framkallat eller med hjälp av en gensax.
- Gensaxen låter växtförädlaren kontrollera var i arvsmassan mutationer ska ske, och därmed vilka egenskaper den kommer att påverka, i kontrast till grödor med slumpvisa mutationer då växtförädlaren måste leta efter de önskvärda mutationerna och undvika de oönskade vilket är en kostsam och tidskrävande process.

Om Lantmännen

Lantmännen är ett lantbrukskooperativ och norra Europas ledande aktör inom lantbruk, maskin, bioenergi och livsmedel. Vi ägs av 18 000 svenska lantbrukare, har 12 000 anställda, har verksamheter i ett 20-tal länder och omsätter cirka 70 miljarder SEK på årsbasis. Med basen i spannmål förädlar vi åkermarkens resurser för ett livskraftigt lantbruk. Några av våra mest kända varumärken inom livsmedel är AXA, Kungsörnen, Scan, Korvbrödsbagarn, GoGreen, FINN CRISP och Bonjour. Vårt företag är grundat på kunskap och värderingar som har funnits i generationer hos våra ägare. Genom forskning, utveckling och verksamhet i hela värdekedjan tar vi tillsammans ansvar från jord till bord. Läs gärna mer på www.lantmannen.se